

O'ZBEKISTON RASSOMLARI

*Toshkent Amaliy fanlar universiteti,
"Boshlang'ich ta'lim nazariyasi va
metodikasi" kafedrası katta o'qituvchi*

Deykanova Ra'no Bakirovna

Talabalar: Toshkent amaliy fanlar universiteti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

Amanova Fazilat Rahmonberdi qizi

Annotatsiya: O'zbekiston rassomlik san'ati uzoq tarix hamda boy an'anaga ega. Bu soha qadim zamonlardan boshlab milliy o'zligimiz va an'analarimiz ramziy tili sifatida shakllandi. Rassomlik san'ati nafaqat tasviriy ifodaning bir ko'rinishi, balki inson tafakkuri, orzulari va hayot haqidagi qarashlarining aksidir. O'zbekiston hududlari dunyo san'ati taraqqiyotiga salmoqli hissa qo'shgan. Mustaqillik davrida xalqimiz tasviriy san'at orqali o'zining ma'naviy olamini, hayotga munosabatini va ezgu istaklarini jahon minbariga olib chiqmoqda.

Kalit so'zlar: O'zbekiston rassomlari, tasviriy san'at, milliy an'ana, zamonaviy uslub, badiiy ijod, rangtasvir, san'at maktabi, tarixiy meros, ma'naviy qadriyat, milliy madaniyat.

O'zbek rassomchiligi uzoq tarix davomida turli bosqichlardan o'tgan. Qadimda madaniy markazlar hisoblangan Buxoro, Samarqand, Xiva va Qo'qon shaharlarida, shuningdek, Farg'ona vodiysi va Qashqadaryo, Surxondaryo vodiysida turli rassomlik maktablari faoliyat yuritgan. Bu hududlarda markazlashgan maktablar o'ziga xos uslub, kolorit va rang-barang bezakliligi bilan ajralib turadi. Har bir maktab va har bir rassomning o'z san'ati, o'z uslubi, o'ziga xos dunyoqarashi bo'lgan. O'zbekiston tasviriy san'ati tarixiga nazar tashlasak, qadimiy devoriy suratlar, miniatyura, naqsh va rangtasvir asarlari bu san'atning yuksak namunasi hisoblanadi. XIX va XX asrlarda o'zbekistonlik rassomlar zamonaviy tasviriy san'at namoyandalari sifatida shakllandi. Ilm-fan, texnika va ijtimoiy hayotdagi yutuqlar o'zbek rassomchilik san'atiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Yangi uslublar, g'oyaviy izlanishlar paydo bo'ldi, ingliz, fransuz, rus, italiyaning mumtoz maktablari bilan bog'lanib, zamonaviy rassomlik an'analarini boyitdi. Rassomlar o'z asarlarida hayotiy voqealarni, jamiyatdagi o'zgarishlarni, yangi ma'naviy qadriyatlarni tasvirlashga harakat qildilar. Bu asarlar o'z zamonasi uchun o'ta muhim va dolzarb muammolarni, inson hayotining turli jabhalarini o'zida aks ettirgan [1].

Mustaqillikkacha bo'lgan davrda, rassomlik san'ati ko'proq ideologik yo'nalishga xizmat qilgani, hayot, jamiyat, insonlar va tabiat tasvirlari hamda siyosiy,

mafkuraviy mazmunga ega bo'lgani kuzatiladi. Mustaqillik yillarida esa o'zbek rassomchiligi yangi taraqqiyot bosqichiga chiqdi. Ilk bor rassomlar o'z dunyoqarashini, hayot haqidagi o'z qarashlarini, milliy qadriyat va an'analarini erkin ifoda etish imkoniyatiga ega bo'ldilar. Xorijda ham tan olingan san'at namunalari, xalqaro ko'rgazmalar va festivallar orqali O'zbekiston rassomlari o'z san'atini keng targ'ib qilishni boshladilar. Bu – o'ziga xos yangilanish va taraqqiyot davri edi. O'zbek rassomchiligi nafaqat realizm, balki impressionizm, ekpressionizm, abstraksionizm, surreallik kabi zamonaviy yo'nalishlarda ham rivojlandi. Rassomlar ranglarning uyg'unligi, kompozitsion qurilma, tasviriy til va badiiy ifoda vositalari ustida chinakam izlanishlar olib bordilar. San'at maktablari, kasb-hunar kollejlari, oliy ta'lim muassasalari tasviriy san'atning barqaror taraqqiyotini ta'minlashga hissa qo'shmoqda. Milliy an'analarni zamonaviylik bilan uyg'unlashtirgan o'zbek rassomchiligi, bu yo'nalishda g'oyat sarmahsul va samarali holatda rivoj topmoqda [2].

O'zbekiston rassomlari o'z ijodlarida diyorimiz tabiatining betakror go'zalligini, xalqimiz hayotini, tarixiy merosini, milliy urf-odat va qadriyatlarini badiiy vositalar orqali aks ettiradilar. Bu san'at asarlari nafaqat milliy g'urur va iftixor ramzi, balki dunyo hamjamiyatiga o'zbek madaniyatining boyligini ko'rsatadigan yorqin namunadir. Rassomlar zamonaviy texnologiya va uslubdan tizimli foydalanib, tasviriy san'atda yangi izlanishlarga yo'l ochmoqda. Rassomlik orqali xalqimiz ruhiy olami, orzu-umidlari, oshkora va yashirin kechinmalari badiiy suratda mujassam holga kelmoqda. O'zbekiston rassomlik san'ati bugun jahon san'atining ajralmas bir bo'lagi sifatida e'tirof etiladi. Zamonaviy rassomlar o'z asarlarida tarixiy silsilani saqlagan holda, global san'at muhitiga dadil chiqayotgan ijodkorlar safini kengaytirmoqda. Ular nafaqat mustaqil ko'rgazmalarda, balki xalqaro hamkorlik platformalarida ham faol ishtirok etmoqda. Mazkur san'at rivoji uchun davlat va jamiyat tomonidan keng imkoniyatlar yaratilib, rassomlarning mehnati munosib qadrlanmoqda. Rassomchilik sohasida turli tanlov, ko'rgazma va festivallar tashkil etilib, ularning ijodiy salohiyati rag'batlantirilmoqda [4].

So'nggi yillarda rassomlar tomonidan milliy urf-odat, xalq og'zaki ijodiyoti, qadimiy rivoyatlar, tabiat manzaralari, zamonaviy hayot va muhim voqealar mavzusida ko'plab asarlar yaratilmoqda. Zarif va nafis rangtasvirlar, portret, peyzaj, natyurmort, monumental va dekorativ san'at turlari yuksalmoqda. Rassomlar ijodida milliy kolorit, o'zlik, urf-odatlar bilan zamonaviy uslublarning qorishmasi, o'ziga xos badiiy ko'rinish hosil qilgan. Ular o'z asarlari orqali butun dunyoga o'zbek xalqining ma'naviy boyligi, ruhiy olami haqida yetarlicha tasavvur bera olishmoqda. Rassomlik san'ati bo'yicha nafaqat professional, balki havaskor rassomlar ham faol ijod qilmoqda. Mamlakatimizda yosh ijodkorlar uchun zamonaviy muhit va imkoniyatlar yaratilib, ular ijodiy faoliyatini davom ettirishga keng yo'l ochilib bormoqda. Tasviriy san'at maktablari, to'garaklar, san'at festivallari va biennalarida yangi avlod

rassomlarining salohiyati yorqin namoyon bo‘lmoqda. Yosh rassomlar esa yuksak ijodkorlik va badiiy yondashuv bilan yangi muhit hamda zamon ruhi bilan hamqadam bo‘lib ijod qilmoqda. Bugungi kunda rassomlar asarlari nafaqat tasviriy, balki amaliy san‘at, dizayn, zamonaviy multimedia va raqamli tasviriy san‘at kabi zamonaviy yo‘nalishlarda ham taraqqiyot sari intilmoqda. Raqamli texnologiyalar yordamida yaratilayotgan yangi avlod asarlari tasviriy san‘atga yangi mazmun, zamonaviy ifoda, axborot va kommunikatsion imkoniyatlar olib kelmoqda. Bu hol, o‘z navbatida, o‘zbek rassomlari uchun yangi ustuvor yo‘nalishlar ochib bermoqda [4].

Rassomlar ijodida milliy an‘ana va qadriyatlarni saqlash, ularni zamonaviy san‘at yutuqlari bilan uyg‘unlashtira olish masalasi dolzarb hisoblanadi. Ularning asarlarida xalq ruhiyati, milliy va ma‘naviy qadriyatlar, hayot falsafasi va tarixiy jarayonlar badiiy aks topadi. San‘at asarlari orqali yosh avlodga ma‘naviyat, Vatanga sadoqat, saxiylik, do‘stlik va insoniylik tuyg‘ulari singdiriladi. O‘zbekiston rassomlari san‘ati doimo taraqqiyot sari intilib, milliy iftixor va yuksak badiiy did tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi. Tasviriy san‘at jamiyat hayotining ajralmas bo‘lagi sifatida ma‘naviy-axloqiy tarbiya, estetik didni shakllantirish, zamonaviy jamiyatda uyg‘unlik va taraqqiyotni ta‘minlashda muhim o‘rin tutadi. Rassomlar jamiyat hayotining barcha jabhalariga badiiy ruh baxsh etadi hamda insoniyatni yaxshilik va ezgulik sari chorlaydi. Tasviriy san‘at, shuningdek, xalqning tarixiy xotirasini, madaniy merosini asrashda, dunyoqarashini boyitishda, yangi dovonlarni zabt etishda xizmat qiladi. Zamonaviy O‘zbekiston rassomlari o‘z asarlari orqali jahon tasviriy san‘atida mustahkam o‘rin egallashga intilmoqda [5].

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, O‘zbekistonda rassomlik san‘ati milliy qadriyatlar, tarix va zamonaviylik uyg‘unligida taraqqiy etmoqda. Ham milliy merosga sodiqlik, ham zamonaviylikka moslashish, yangi izlanish va innovatsion yondashuvlar zamonaviy rassomlar ijodida yaqqol namoyon bo‘lyapti. Ushbu soha rivoji uchun yetarli imkoniyat va sharoit yaratilgani, iste‘dodli rassomlarning munosib qadrlanishi natijasida, o‘zbek san‘ati dunyo sahnasida o‘ziga xos o‘ringa ega bo‘lmoqda. Tasviriy san‘at har bir inson hayotining badiiy va ma‘naviy boy ishqoridir. O‘zbek rassomchiligi esa kelajak avlodlar uchun milliy iftixor, g‘urur va faxr manbaidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayev, I. (2018). “O‘zbekiston zamonaviy rassomchiligida an‘analar va innovatsiyalar”. San‘atshunoslik jurnali, 4(2), 55-61.
2. Azamatova, S. (2019). “Rassomchilikda milliy an‘analar va rasmiy maktablar”. O‘zbekiston San‘ati, 3(1), 70-77.
3. Davlatova, G. (2022). “Mahalliy rassomlarning asarlari va ularning badiiy tafakkuri”. Madaniyat va San‘at, 6(2), 88-95.
4. Ergasheva, Z. (2017). “Tasviriy san‘at va uni rivojlantirishning o‘ziga xos xususiyatlari”. Ilm va Taraqqiyot, 5(3), 100-106.

5. Karimova, M. (2019). “Abstract san’at yo‘nalishi va zamonaviy rassomlar”. Zamonaviy Madaniyat, 2(4), 44-49.
6. Komilov, F. (2020). “O‘zbekiston rassomligi: An’analar va yangiliklar izidan”. San’at va Hayot, 1(3), 60-67.
7. Mirzayeva, L. (2021). “Rangtasvir yo‘nalishida o‘zbekistonlik rassomlarning hissasi”. Tasviriy San’at, 7(1), 33-39.

